

Motion till riksdagen 2021/22:3682

av Peter Helander m.fl. (C)

Skog och bioekonomi

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklade instruktioner till myndigheter för att tydligare beakta äganderätten i beslut och ställningstaganden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frivilligt formellt skydd ska vara det huvudsakliga arbetssättet för formellt skydd av skog och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter bör utveckla sitt arbetssätt och dialog för att ytterligare öka markägarnas intresse av att delta i myndigheternas naturvårdsarbete och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut ska tas snabbare när markägaren är överens med staten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättslig prövning för markägare vid begränsningar och restriktioner i markområden med anledning av områdesskydd bör möjliggöras och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiativ till formellt skydd av skog i första hand ska tas av markägare och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla nya ersättningsformer och incitamentsskapande åtgärder för naturvård och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att ersättning för naturvårdsavtal ska kunna sättas in på skogskontot och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsägare vid formellt skydd ska kunna välja mellan att genomföra markbyte eller att få en engångsersättning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsen bör upphöra med generella nyckelbiotopsinventeringar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uttolkningen och genomförandet av Sveriges internationella åtaganden om biologisk mångfald bör hanteras i en parlamentariskt tillsatt beredning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas tillräckligt med resurser för att förvalta och utveckla naturvärden i skyddad skog där det finns behov och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett dynamiskt naturskydd bör säkerställas i vilket tidigare beslut kan utvärderas och omprövas eller förändras för att försäkra att de även fortsättningsvis bidrar till att skydda värdefulla miljöer och ekosystem på ett effektivt sätt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma regelverk för att möjliggöra ett fortsatt ökat, långsiktigt och hållbart utnyttjande av skogsråvara och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en nationell rådgivningskampanj för ökad skogsproduktion, ökad naturvårdande skötsel, effektivare miljöhänsyn och ökad klimatanpassning och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägsta slutavverkningsålder bör slopas och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en enklare hantering av skog på åker och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta skogsgödsling och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att skogskontot behålls i sin nuvarande form och att genomföra en översyn av skogsavdraget och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvecklad svensk klövviltsförvaltning för att minska mängden skogsskador och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till en nationell krisfond som exempelvis kan användas till att ersätta drabbade skogsägare bör ses över och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att begränsa skadedjursangrepp på skog samt arbeta förebyggande med skogsskador och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ansvara för att hantera och minska spridningen av granbarkborrar i skyddade områden och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska ses över om och hur enskilda skogsägare som drabbats av granbarkborreangrepp på grund av

bristande skadedjursbekämpning i angränsande skyddade naturområden ska kunna kompenseras för det och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den gröna given ska bejaka bioekonomins potential att minska beroende av fossila källor genom substitution samt dess förmåga att bidra till uppfyllelse av EU:s klimatmål och tillkännager detta för regeringen.

Sammanfattning

Ägande, ansvar och befogenheter går hand i hand. Det man äger förvaltar och vårdar man också. Centerpartiet anser att den svenska skogen även fortsatt bör vårdas och brukas enligt principen frihet under ansvar. Vi menar att det går att förena en konkurrenskraftig svensk skogsnäring med en utveckling som bevarar den biologiska mångfalden. För att säkerställa en sådan utveckling anser vi att rättssäkerheten för markägare och företag behöver stärkas. Markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till.

Den svenska skogens roll

Skogen är en nyckel för att klara jobb, tillväxt, biologisk mångfald och klimatomställningen. Skogsnäringen står i dag för ca 10 procent av Sveriges totala varuexport och skapar jobb och tillväxt i hela landet, och framförallt på orter i glesbygd. Centerpartiet vill att Sverige ska ha en växande skogsnäring och ökad hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen. Hållbar skoglig tillväxt, ersättning av fossila råvaror samt kolinbindning i biomassa och marken ska främjas och läckage av växthusgaser från mark och andra källor minskas.

Sverige har en stark tradition av många, små aktiva skogsägare som förvaltar sin skog för kommande generationer. Den skog som avverkas idag har stått i minst åttio år och den skog som planteras idag ska tas omhand av våra barn och barnbarn. Från 1950 till idag har virkesförrådet ökat med 200 %, från 1 till 3 miljarder kubikmeter.

Nästan hälften av den svenska skogen ägs av enskilda privata ägare. För många är skogen som inkomst och säkerhet avgörande för möjligheten att bo och verka i glesbygd och för att hela Sverige ska leva. För svensk ekonomi och möjligheten till export av produkter som har sitt ursprung i skogen och för den biologiska mångfalden är skogsbrukarnas insatser viktiga. Värdet av skogens nyttor som resurs för att ersätta fossila råvaror och stärka den resurseffektiva cirkulära ekonomin, som långsiktig kolsänka samt för ekosystemtjänster kommer att öka eftersom de på olika sätt utgör förutsättningar för att vi ska klara våra klimatmål, inte minst genom substitutionseffekter när fossila råvaror ska ersättas med förnybara. Vi har i Sverige också ett ansvar internationellt och för kommande generationer att bevara, restaurera och utveckla den biologiska mångfalden i den svenska skogen.

Äganderätt

Äganderätten är stark i svensk lagstiftning. Ändå finns det ett behov av att åtgärda de brister och förskjutningar som förekommer främst i tolkning och tillämpning av regel-

verken. De senaste åren har staten i en del fall agerat på ett sätt som har inneburit en osäkerhet för många skogsägare om hur lagstiftningen och myndighetsbeslut ska tolkas, särskilt när det gäller process och möjlighet till ersättning vid naturvårdsinsatser och skydd av natur. Gränserna för äganderätten har testats genom olika begränsningar i pågående markanvändning. Det gäller t.ex. hur myndigheterna tagit sig an målet levande skogar, artskyddet, inventeringen av nyckelbiotoper och den fjällnära skogen. Begränsningarna har varit svåra för många enskilda skogsägare att förstå eller acceptera och i vissa fall har det tvingat in skogsägare i kostsamma utredningar och rättstvister som pågått i flera år. Centerpartiet anser att myndigheternas arbete ska bedrivas i god samarbetsanda med markägare. En tydligare hänsyn behöver tas till äganderätten och myndigheterna behöver generellt bli bättre på att beakta äganderätten i beslut och ställningstaganden. Det skapar förutsättningar för större uppslutning bakom och engagemang för naturvårdsarbetet i skogen, inklusive olika skyddsformer i skogen.

När det införs restriktioner på brukande behöver staten vara tydlig med att den tar sitt ansvar för att täcka kostnaderna för den enskilda skogsägaren. Markägare ska inte behöva känna rädsla inför att investera i mark som riskerar att tappa sitt värde. I en del fall handlar det om att tydliggöra lagstiftningen, exempelvis för skogsbruk ovan den fjällnära gränsen, där det bör särskilt anges i skogsvårdslagen att skogsbruk är pågående markanvändning och att ersättning därmed ska betalas vid ett nekat tillstånd till avverkning i fjällnära skog.

I andra fall handlar det mer om hur myndigheterna arbetar och tolkar regelverken. Centerpartiet anser att principen borde vara att ersätta alla redan beslutade avsättningar och intrång innan nya skyddade områden inrättas. För att underlätta den enskilda skogsägarens möjligheter att överklaga eller ifrågasätta myndighetsbeslut så vill Centerpartiet även se förenklade rättsliga prövningar för markägare vid restriktioner och begränsningar i markanvändning.

Ett utvecklat arbetssätt och dialog hos svenska myndigheter har potential att öka markägarnas intresse av att delta i myndigheternas naturvårdsarbete. Centerpartiet vill att frivilligt formellt skydd ska vara det huvudsakliga arbetssättet för formellt skydd. Det leder till ett ökat intresse att bevara naturvärden hos markägarna och ökar deras incitament att låta naturvärdena utvecklas över tid. Detta eftersom de inte behöver vara rädda för att tvingas formellt skydda sin skog om han eller hon inte vill. Redan i dag arbetar många län med frivillighet som ledstjärna, men ändå visar Naturvårdsverkets undersökning att t.ex. 40 procent av reservatsbildningarna sker mot markägarens vilja. I arbetet med att genomföra frivilligt formellt skydd anser Centerpartiet att det finns mycket att lära sig från de försök som gjordes med Komet 2010–2014. Det går också att dra lärdomar från bl.a. Norge och deras program för formellt skydd av skog på frivillig grund ”Frivillig vern”.

Ett positivt bemötande från myndigheter och kortare handläggningstider bör eftersträvas av myndigheterna. När markägaren är överens med staten om formellt skydd bör huvudregeln vara att ersättning ska betalas ut i anslutning till beslutet. Det behöver även över tid finnas tillräckligt med resurser för att förvalta och utveckla de naturvärden som politiken beslutat om.

Nya flexibla skydds- och ersättningsformer

Centerpartiet vill skydda skogar med höga naturvärden från avverkning genom att utveckla de frivilliga certifieringar av skogsbruk och produktkedjor som redan finns för

att stärka trovärdigheten för svenska biobaserade produkter. En mycket stor del av miljöskyddet bygger idag på frivilliga åtgärder och avsättningar. Staten ska ta hänsyn till detta när mål sätts och krav ställs. Samtidigt ser vi att insatserna för den biologiska mångfalden och hotade arter i skog och mark behöver öka.

För att åstadkomma en ökad uppslutning för formella avsättningar av skog anser Centerpartiet att initiativet till formellt skydd av skog i första hand ska tas av markägaren. Berörda myndigheter ska sedan kunna ta ställning till markägarens förfrågan och säkerställa att det ligger i linje med uppsatta mål och prioriteringar.

Arbetet med att främja ett hållbart skogsbruk som skapar både god hållbar tillväxt och klimat- och miljönytta är en gemensam ansträngning mellan markägare och myndigheter. När skog är skyddsvärd anser Centerpartiet att berörda myndigheter ska ha förutsättningar att erbjuda markägare olika verktyg för att hitta en lämplig skyddsåtgärd. Skogspolitikens grundläggande princip om frihet under ansvar kan därmed värnas och markägarnas vilja att bevara och utveckla naturvärden på sin mark stärkas. Jämfört med i dag ska innehav av befintliga eller potentiella naturvårdskvaliteter i ökad utsträckning betraktas som en företagsekonomisk tillgång och en säljbar resurs.

Centerpartiet ser särskilt stor potential i möjligheterna att kunna kombinera naturvård med brukande. Ändamålsenliga biotopområden samt naturvårdsavtal är skyddsformer som vi tror kan ge mycket naturvård för pengarna. Centerpartiet ser även en potential i att åstadkomma former för skydd där en skogsägare har kvar ägandet av sin skog men med ett helt eller begränsat brukande som ger ett årligt arrende motsvarande avkastningen på näringsbegränsningen. Jakt, fiske, ved för husbehov samt möjligheter att sätta upp en mindre stuga skulle kunna vara delar i ett sådant avtal.

Även formerna för ersättning behöver ses över, bl.a. hur Sverige i likhet med våra nordiska grannländer kan göra beskattningen av ersättning vid formellt skydd mer gynnsam såväl ekonomiskt som administrativt. Att helt skattebefria intrångsersättning bör utredas.

Skogskontot kan fylla en viktig funktion när det gäller ersättning för naturvårdsavtal. Naturvårdsavtal är normalt 50-åriga och kan ses som en del av det långsiktiga skogsskyddet. Markägaren får ekonomisk ersättning för de begränsningar i brukandet som avtalet medför. Ersättningen utgår med ett engångsbelopp vid avtalsperiodens början. Ett sätt att stimulera fastighetsägare att ingå naturvårdsavtal med staten är att se över reglerna så att även ersättning för naturvårdsavtal kan ligga till grund för skogskontoinsättning.

I den utsträckning det är möjligt bör myndigheterna även sträva efter att det ska vara valbart för den skogsägare som är beredd att avsätta sin mark att välja mellan engångsersättning eller markbyte. Ett kostnadseffektivt sätt att skydda mark kan vara att använda statlig produktiv skogsmark, till exempel från Sveaskog, Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk, som ersättningsmark vid bildande av naturskyddsområden.

Stopp för nyckelbiotopsregistreringar

Nyckelbiotoper är ett begrepp som används för att klassificera skogsområden med mycket höga naturvärden. De senaste åren har nyckelbiotoper lett till problem för skogsägare. Trots att klassificeringen nyckelbiotop inte ger formell skyddsstatus har det likställts med ett stopp för avverkning, något som inte var tanken från början. Certifieringssystemen FSC och PEFC har bidragit till att nyckelbiotoperna fått en helt annan status och innebörd än tidigare. Nästan inga marknadsaktörer köper virke från nyckel-

biotoper, vilket drabbar alla skogsägare oavsett om de valt att certifiera sig eller inte. Metoden för att inventera nyckelbiotoper är också kontroversiell då den är utvecklad efter förhållanden i södra och mellersta Sverige. Trots det har den tillämpats i hela landet, vilket blir problematiskt då de nordvästra skogarna skiljer sig från resten av landet. Klassificeringen av nyckelbiotoper blir därför bristande om metoden för inventering används på fel sätt. Genom januariavtalet lyckades Centerpartiet stoppa den utökade nyckelbiotopsinventeringen. Givet att Skogsstyrelsen inte anses ha haft tillräckligt stöd i regleringsbrev eller nuvarande och tidigare myndighetsinstruktioner för en generell nyckelbiotopsinventering anser Centerpartiet att Skogsstyrelsen helt bör upphöra med densamma.

Effektiv naturvård i skogen

Svenska skogsägare gör stora insatser för miljön. I dagens skogsvårdslag, som kom 1993, är produktionsmålet och miljömålet likställda och svenska skogsägare jobbar kontinuerligt med naturhänsyn. Exempelvis skapas bättre levnadsmiljöer för insekter och svampar via höga stubbar och hänsynsytor, vilket gör att skogsbeståndet över tid ändrar karaktär och blir mer varierat. Det skapar på lång sikt ett mer blandat skogsbestånd över hela Sverige, och innebär att förutsättningarna för skogens biologiska mångfald ständigt förbättras.

För 100 år sedan såg det helt annorlunda ut. Alltför stora delar av Sverige var kalhugget och miljöhänsyn stod inte i fokus. Detta är förändrat i dag, och för varje träd som avverkas planteras två nya. Den hållbarhetsförbättring som ständigt pågår välkomnas och bejakas av Centerpartiet.

Centerpartiet beklagar de senaste årens polariserade debatt om svensk skogspolitik och det höga tonläget. En återkommande fråga har rört hur mycket skog som är skyddad i Sverige och hur mycket som behöver skyddas för att bevara den biologiska mångfalden. Här blandas ofta olika siffror och påståenden i debatten och det har varken gynnat skogsnäringen eller naturvårdsarbetet. Det riskerar att leda till en ryckig politik utan långsiktighet. Centerpartiet vill att det ska tillsättas en parlamentarisk beredning som ska se över hur målen i skogspolitiken ska vara formulerade och tillämpas. T.ex. ska nya etappmål kunna diskuteras och hur Sveriges internationella åtaganden ska tolkas och genomföras. I dag skiljer sig Sverige från andra länder i Europa när det gäller hur vi redovisar skyddad natur. Det har stor betydelse för hur såväl resultat och måluppfyllelse ska tolkas och det behövs därför en bredare politisk enighet om dessa ställningstaganden.

En effektiv politik för biologisk mångfald förutsätter prioriteringar. Under flera år har mycket kraft och resurser lagts på ökade arealer formellt skyddad skog trots att dessa skogar bara utgör en liten del av Sveriges samlade skogsareal. Centerpartiet anser att det finns en outnyttjad potential att på frivillig väg utveckla den generella miljöhänsynen inom produktionsskogsbruket och att en utvecklad skoglig rådgivning är en metod för att åstadkomma det. Fokuset på att skydda nya arealer har också medfört att skötseln av de arealer som redan blivit skyddade tvingats stå tillbaka på senare år. Skogsstyrelsen har 2021 konstaterat att nästan två tredjedelar av deras skyddade områden (biotopskydd och naturvårdsavtal) är i behov av någon typ av skötselinsats på kort eller lång sikt för att bevara och utveckla naturvärdena. Exempel på åtgärder kan vara att ta bort gran, friställa gamla träd, skogsbeta eller naturvårdsbränning. Enligt Skogsstyrelsen finns en risk att naturvärden försvinner om inga insatser görs de närmaste åren. Centerpartiet menar att mer fokus i fortsättningen behöver läggas på redan skyddade områden.

Generellt gäller att naturvärden, hot och skyddsbehov förändras över tid, vilket ställer krav på ett dynamiskt områdesskydd. Tidigare naturskyddsbeslut ska därför också kunna utvärderas, omprövas eller förändras i högre utsträckning än i dag.

Ökad skoglig tillväxt

Den svenska skogen har en ovärderlig roll för svensk ekonomi och för att fasa ut det fossila. I dagens debatt framförs ofta att vi måste låta den svenska skogen stå för att rädda klimatet, eftersom klimatkrisen är akut, medan ett träds kretslopp är runt 70–110 år. Detta kan kanske ses som en quickfix men riskerar enligt Centerpartiet att underminera våra långsiktiga klimatmål. En växande skog fångar upp utsläppen av koldioxid. Den svenska skogen nettobinder mer än 40 miljoner ton koldioxidekvivalenter varje år. Men när skogen slutar växa når den en kolbalans, det vill säga att den släpper ut och binder lika mycket kol och slutar bidra med klimatnytta. Centerpartiet vill att skogen ska stå, den ska växa, ta upp koldioxid, men den ska också brukas ansvarsfullt. Vi behöver därför ett regelverk som möjliggör ett fortsatt ökat, långsiktigt och hållbart utnyttjande av skogsråvara. Vi vill också se över möjligheterna att stärka den skogliga rådgivningen. Rådgivning för ökad skoglig tillväxt kan med fördel kombineras med stärkt rådgivning för en effektivare miljöhänsyn och ökad klimatanpassning.

Regelförenklingar

Den avverkade skogen kan ha en mängd olika användningsområden och bidra till att ersätta fossila råvaror och produkter, som olja, gas, stål och cement. Så länge den årliga avverkningen är lägre än tillväxten, kan vi med ett hållbart skogsbruk se till att skogen inte bara levererar hållbara produkter utan också är en pålitlig kolsänka över tid. Det som är bäst för skogsägaren är som regel också bäst för klimatet. Att avverka är ett stort beslut, som bäst fattas av markägaren. I Finland har man tagit bort gränsen för lägsta slutavverkningsålder. I Sverige finns denna lagstiftning kvar. Samtidigt är Sverige ett avlångt land där skogens tillväxttakt varierar betydligt. Centerpartiet anser att lägsta slutavverkningsålder ska slopas. I vissa fall kan det vara rationellt att avverka vissa bestånd tidigare än vad lagen i dag medger. Samtidigt finns givetvis uppenbara ekonomiska incitament för den enskilda skogsägaren att inte avverka för tidigt. Sammantaget vore det naturligt att med Finland som förebild öka skogsägarnas självbestämmande.

En annan förenkling inom skogspolitiken vore att kraftigt förenkla hanteringen av skog på sentida åkermark. Dessa marker har ett obetydligt värde för den biologiska mångfalden och friluftslivet och därför är det inte motiverat att skogsvårdslagens alla bestämmelser måste gälla dessa marker. Snarare kan det vara en fördel för miljön om dessa skogar avverkades eftersom biomassan kan göra nytta i klimatomställningen. Genom att låta skogarna avverkas går det även att minska riskerna för stormfällning och skadeangrepp.

En möjlighet för att öka uttaget av biomassa är att möjliggöra skogsgödsling på lämpliga marker i hela landet. Idag är gödsling av skog bara tillåten i mellersta och norra Sverige. Samtidigt är gödsling av skog, rätt utförd och på rätt marker, den snabbaste och lönsammaste skogliga åtgärden vi kan göra. Centerpartiet menar att det inte finns skäl att avgränsa skogsgödsling till enbart norra och mellersta Sverige där bolagsskogsbruket dominerar samtidigt som det såklart är viktigt att spridning av gödsel

sker på samma ansvarsfulla sätt som inom jordbruket för att hindra övergödning och näringsläckage.

Skogskonto

Skogsbruket har en omloppscykel som skiljer sig från övriga branscher med en period om 80–100 år från plantering till avverkning. Inkomsten från verksamheten kommer således inte årligen utan kanske en gång per generation. Därför har du som skogsägare stora möjligheter att påverka din skatt. Skogskontot har inte bara ett inkomstutjämnande syfte utan det underlättar också för större avverkningsuttag under år när efterfrågan är hög, vilket är viktigt för en väl fungerande virkesmarknad. Dessutom har det en viktig funktion när större olyckor sker. Under stormen Gudrun fälldes träd som motsvarade hela Sveriges avverkning under ett år. Skogskontot fyllde då en viktig funktion för att balansera medel i syfte att hantera ett antal kommande år med stora utgifter för skogsvård och låga virkesintäkter. Regeringen har tidigare aviserat att de vill avskaffa skogskontot. Om regeringen skulle ta bort skogskontot riskerar avverkningar att bli skattemässigt drivna i stället för att ske på det långsiktigt lämpligaste och effektivaste sättet. En förändrad möjlighet till ekonomisk utjämning mellan åren skulle vara förödande för det engagemang och det naturvårdande arbete som alla dessa engagerade skogsägare bedriver varje dag. Dagens regelverk som möjliggör utjämning av inkomster mellan åren i form av insättning på skogskonto och skogsskadekonton ger en stabil grund och möjlighet att bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk. Centerpartiet vill behålla skogskontot i dess nuvarande form, eftersom det fyller en viktig funktion för skogsnäringen och eftersom det både förenklar och förbättrar förutsättningarna för skogsnäringen.

Klimatanpassning och bekämpande av skogsskador

En ökad risk för naturkatastrofer är en del av klimatförändringarna och kan medföra kännbara ekonomiska förluster för skogsägare, privatpersoner, näringsidkare och kommuner. Sverige har idag inte något regelverk för ekonomisk ersättning när katastrofsituationer väl har inträffat. Istället beslutar regeringen från fall till fall om extra stöd ska utgå. En nationell krisfond skulle skapa bättre förutsättningar för ett mer förutsebart ersättningssystem som gynnar personer, näringsidkare och kommuner som drabbats extra hårt av naturkatastrofer. Det minskar också risken för att statens budget belastas med oförutsedda utgifter. Det skulle dessutom möjliggöra snabbare utbetalningar – vilket kan vara helt centralt för de som drabbats. Centerpartiet vill därför se över förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningssystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbats särskilt hårt av en kris. Skogsägare skulle genom ett sådant system få ersättning vid exempelvis naturkatastrofer.

Granbarkborren har de senaste åren orsakat skador för flera miljarder för svensk skogsnäring och skadorna riskerar att förvärras om inte nödvändiga insatser vidtas. Tack vare Centerpartiet och januariavtalet har det i budgeten skjutits till extra medel för att bekämpa granbarkborren och flera myndigheter har haft i uppdrag att bekämpa skadorna. Den typen av kortsiktiga insatser behöver på längre sikt kompletteras av en mer generell kapacitetsuppbyggnad inom olika typer av skogsskador. Nu befinner vi oss i en situation där vi tvingas konstatera att vår kunskap om skogsskador inte är uppdaterad och att nästan inget utvecklingsarbete rörande skogsskydd har bedrivits under lång tid. Flera andra skogsländer i Europa har drabbats av både skadedjursangrepp,

torka och stormar, vilket medfört att länderna har tvingats anpassa sig till de nya förutsättningarna. Även Sverige behöver arbeta förebyggande med skogsskador för att utveckla kunskap och rutiner för angrepp och skador i skogen. Arbetet behöver göras tillsammans med representation från såväl skogsägarna, akademien och myndigheterna.

Ett ansvar som särskilt vilar på staten när det kommer till bekämpning av granbarkborre är att ansvara för åtgärder för att hantera och minska spridning av granbarkborrar i skyddade områden. Centerpartiet vill att det ska ses över om och hur enskilda skogsägare som drabbats av granbarkborreangrepp p.g.a. av bristande skadedjursbekämpning i angränsande skyddade naturområden ska kunna kompenseras för det.

Centerpartiet vill utveckla svensk klövviltsförvaltning så att mängden skogsskador minskar. De höga klövviltspopulationerna skapar varje år betydande och omfattande problem av olika slag för svenskt skogsbruk. I södra delarna av Sverige kan dovhjort, kronhjort, rådjur och vildsvin vara en källa till problem, men generellt är det den stora älgstammen som har störst negativ påverkan. Efter andra världskriget har det skett en stadig ökning av älgstammen och enligt Skogsforsks beräkningar (2019) har Sverige i dag världens tätaste älgstam. Sommartid finns ca 350 000 älgar i Sverige varav ca 85 000 skjuts varje höst av aktiva fritidsjägare. Enligt Älgbetesinventeringen har hela landet, med några undantag allvarliga eller svåra viltskador och i genomsnitt har varannan svensk ung tall skadats genom bete. I delar av landet kan siffran uppgå till uppemot 70 procent. Det här leder inte bara till att stora ekonomiska värden går förlorade varje år utan det är även negativt för miljön eftersom det finns risk för ekologiska konsekvenser när marker ämnade för tallplantor byts ut mot granplantor. Dessutom hämmas en ökad trädslagsvariation och den biologiska mångfalden när rönn, asp, sälj och ek inte klarar betetrycket.

Skogspolitik på EU-nivå

För att inte inskränka äganderätten när det gäller skogsbruk vill Centerpartiet att Sverige i EU ska värna om den svenska modellen för skogsbruk. Detta blir extra viktigt i och med den nya tillväxtstrategin som EU-kommissionen presenterat, en europeisk grön giv. I strategin benämns skogen ofta i samband med biologisk mångfald, skydd och återbeskogning. Centerpartiet ser det som en självklarhet att brukande av skogen är en av nycklarna till att nå ett hållbart och klimatsmart samhälle. Dels genom att den växande skogen som binder koldioxid, men även de klimatsmarta produkter som kan produceras från träråvaran och ersätta fossilbaserade produkter. Sverige har en fungerande och ansvarfull modell som bygger på att vi tar hänsyn till både miljö och produktion. Centerpartiet tycker därför inte att EU på detaljnivå ska bestämma hur Sverige ska bedriva sitt skogsbruk men att regeringen i EU ska värna om den svenska modellen för skogsbruk.

I arbetet med EU:s skogsstrategi anser Centerpartiet att det är viktigt att EU respekterar att skogsbruket ska ses som en nationell kompetens, där skogsägaren har kunskapen att ta hand om och bruka skogen på ett hållbart sätt. Skogsbruket ser så väldigt olika ut inom unionen och det behöver respekteras. Några av punkterna i skogsstrategin innebär att kalhyggen ska undvikas, tunga maskiner i skogsbruket ska undvikas samt att intensiv avverkning under fåglars häckningsperiod ska undvikas. Detta är exempel på punkter som kan få stora konsekvenser för svenskt skogsbruk om de skulle börja tillämpas fullt ut. Den svenska inriktningen i framtida lagstiftningsarbete bör därför vara att fortsatt främja ett aktivt hållbart skogsbruk och en stark bioekonomi samt betona den

egna skogsägarens roll, som ofta har en lång tradition och kunskap om hur skogen bäst tas om hand. Skogen har också stor betydelse för miljön och klimatet. Därför bör EU fortsatt fokusera på att lyfta fram cirkularitet och bioekonomi för att vi ska kunna uppnå målet om minskade koldioxidutsläpp; fånga upp synergieffekterna som finns mellan skog och klimat samt adressera behovet av mer forskning och innovation på bränsleområdet för att se hur vi bättre kan ersätta de fossila bränslena.

Jämställdhet

Ca 40 procent av Sveriges privata skogsägare är kvinnor. De utgör tillsammans den enskilt största företagargruppen bland kvinnor i Sverige. Trots det skiljer sig förutsättningarna för män och kvinnor fortfarande åt, vilket inte minst visade sig av erfarenheter från #metoo-upproppet ”Slutavverket”, samt det öppna brevet ”Från hashtag till handling”.

Centerpartiet arbetar för att kvinnor och män ska ha lika förutsättningar, rättigheter och möjligheter att arbeta inom skogsbrukssektorn samt vara aktiva skogsägare. I Alliansregeringen drev Centerpartiet dessa frågor aktivt och bl.a. togs det fram en nationell jämställdhetsstrategi för Sveriges skogsbrukssektor, med målbilder för tre fokusområden: arbetsliv, utbildning och enskilt skogsägande. 2019 gjorde Skogsstyrelsen en uppföljning av strategins resultat och glädjande nog förefaller det som att samtliga fokusområden går mot en minskad könssegregering. Trots det återstår mycket arbete med att förverkliga strategins målsättningar och det är viktigt att regeringen fortsätter verka för en ökad jämställdhet inom skogsbrukssektorn. Kvinnors makt och inflytande i ägandet och brukandet motsvarar enligt Skogsstyrelsens rapport fortfarande på intet sätt det faktum att fyra av tio av Sveriges privata skogsägare är kvinnor.

Peter Helander (C)

Daniel Bäckström (C)

Rickard Nordin (C)

Kristina Yngwe (C)

Ulrika Heie (C)

Magnus Ek (C)

Anders Åkesson (C)

Mikael Larsson (C)

Anne-Li Sjölund (C)

Ola Johansson (C)

Helena Lindahl (C)